

О. Є. Бурцева,
к. е. н., доцент кафедри ОФЕБ ДВНЗ «ДонНТУ»
О. О. Власов,
студент групи ОПДм-17 ДВНЗ «ДонНТУ»

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ПОДАТКОВИХ СИСТЕМ КРАЇН ЄС

Olena Burtseva,
PhD in Economics, Donetsk National Technical University
docent of the dpt. of Accounting Finance and Economic Security
Oleksandr Vlasov,
student of Donetsk National Technical University

COMPARATIVE ANALYSIS OF TAX SYSTEMS OF THE EU COUNTRIES

У статті розглянуто тенденції розвитку податкових систем у європейських країнах; виділено особливості оподаткування; узагальнено позитивні риси розвитку закордонних податкових систем і наведено ті, що можуть бути корисними при внесенні змін у фіскальну систему України.

In the article the tendencies of development of tax systems in the European countries are considered; feature of taxation; general positive features of the development of foreign tax systems are presented, and those that may be useful in making changes to the fiscal system of Ukraine are given.

Ключові слова: податкова система; податковий контроль; податкове навантаження; європейський досвід; вітчизняна практика.

Key words: tax system; tax control; tax burden; European experience; domestic practice.

Постановка проблеми. Нові перетворення в політичній та економічній сферах, зміна правових та бюджетних відносин між рівнями і гілками влади, процес інтегрування вітчизняної економіки у світову, вимагають реформ у податковій політиці, побудові ефективної, справедливої, стабільної податкової системи, а також чіткості у регламентуванні повноважень податкових органів. Всі ці перетворення обґрунтовують доцільність змін у всю систему оподаткування, що буде сприяти змінам в інституціональному середовищі, і в регулюванні діяльності самих податкових органів.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дослідженням даної проблеми займалися іноземні та вітчизняні науковці, серед яких Є.С. Крисоватий, О.Д. Василик, І.М. Вишневський, П.В. Мельник, А. Соколовська та інших вчених.

Мета та завдання статті. Метою даної роботи є аналіз податкових систем європейських країн, проблем, що виникають у результаті їх функціонування, способів її вирішення, і можливості застосування накопиченого досвіду.

Дана мета визначила наступні завдання: розглянути структуру, функції, принципи та механізми роботи податкових органів зарубіжних країн, способи їх взаємодії між собою і з платниками податків; розглянути етапи становлення структури податкової системи зарубіжних країн; розглянути найбільш важливі проблеми, які виникають у результаті діяльності податкової системи, це мінімізації та ухилення від оподаткування платниками податків, невідповідності доходів фізичних осіб та їх витрат та ін.

Виклад основного матеріалу дослідження. Останній період новітньої історії ознаменувався безпрецедентними дискусіями та податковими реформами в зарубіжних країнах. Результати цих податкових перетворень ще не повною мірою осмислені науковою громадськістю, платниками податків і податковими адміністраціями. Незважаючи на те, що сталася серйозна уніфікація податкових систем, податкові системи навіть усередині країн Європейського Співтовариства серйозно різняться.

Одна з головних проблем податкових систем зарубіжних країн, що відзначаються багатьма дослідниками, - складність оподаткування як для платників податків, так і для податкових органів. У силу цього виникають проблеми з виявлення схем ухилення від оподаткування, зростають витрати на утримання та навчання податкових працівників [1, с. 15].

У державний бюджет Великої Британії поступають прямі податки: особистий прибутковий; корпоративний прибутковий; на доходи від нафти; на спадщину; на капітал; внески на соціальне страхування; непрямі податки: податок на додану вартість; акцизи; мито; гербові податки; податок із грального бізнесу. Прибутковий податок - фіскально й соціально найбільш важливий податок у Великій Британії. При визначенні оподатковуваного доходу сучасний прибутковий податок передбачає скидки і пільги. Стандартна особиста знижка, яка виконує роль неоподатковуваного мінімуму, складає 3445 ф.ст. у рік; для осіб, старших 64 років - 4200 ф.ст. старших 74 років - 4370 ф.ст. Платники ще старшого віку сплачують податок по понижених ставках, якщо їх сукупний дохід не перевищує 14200 ф.ст. Величина знижок щорічно індексується в залежності від інфляції. Оподатковуваний дохід зменшується на суму витрат, пов'язану з одержанням доходу (спецодег, обладнання для роботи), а також на суми внесків до пенсійних і благодійних фондів, медичної страховки для старших 65 років, процентних платежів по позиках на придбання житла та власності (максимум 30 тис. ф.ст.) У числі пільг знаходяться особисті скидки самотнім людям, які мають на утриманні дітей віком до 16 років, або старшого віку за умови, що дитина студент денної форми навчання [2, с. 13].

На відміну від раніше діючого порядку стягування прибуткового податку з подружньої пари як з одного платника (сумарний дохід сім'ї приписувався чоловікові), з 1990 р. запроваджено обов'язкове нарізне оподаткування доходів подружжя. Тобто, під кутом зору податкового законодавства дружина і чоловік у шлюбі не перебувають. При новій системі оподатковуються індивідуальні доходи подружжя, включаючи ті частини, які походять від власності, що знаходиться в спільному володінні. На перші 3900 ф. ст. оподатковуваного доходу установлена ставка 20%, на доходи від 3901 до 25 тис. ф. у рік - 22% (базова ставка), 40% - доходи, що перевищують 25 тис. По відношенню до прибуткового податку діє правило маржинальної ставки. Це означає, що платник, який сплачує податок за найвищою ставкою 40%, буде на такому ж рівні сплачувати податок на всі додаткові доходи. Є твердження, що таке правило дестимулює зусилля найбільш діяльної категорії платників [1, с. 25].

Британський прибутковий податок має так звану шедулярну форму, що означає групування оподатковуваних доходів за певною ознакою. Шедули названі за літерами англійського алфавіту: А, С, D, E, F. Названі шедули передбачають оподаткування таких видів доходів:

- Шедула А - доходи від власності та орендованого майна (землі, будинку, квартири, якщо це буде навіть автофургон чи яхта, пристосовані для постійного проживання); оподатковуваний дохід вираховується як різниця між доходами від власності чи володіння майном і експлуатаційними видатками на його утримання; до даної шедули відносяться також доходи від колишньої шедули В (комерційна експлуатація лісів, що знаходяться в приватній власності);

- Шедула С - доходи від облігацій державних позик;
- Шедула D - доходи від виробничо-комерційної діяльності (наприклад, прибуток власника магазину), від надання послуг особами вільних професій (адвокатами, лікарями і т. д.), аліменти, гонорари, доходи британських підданих від цінних паперів і майна, що знаходиться за кордоном);
- Шедула E - заробітна плата, пенсії з приватних пенсійних фондів, оподатковувани соціальні допомоги;
- Шедула F - дивіденди та інші виплати, здійснювані компаніями [1, с. 59-63].

Оподаткування доходів за шедулою E передбачає збирання податку в момент і по місцю одержання доходу за процедурою pay-as-you-earn - “платіть там і тоді, де і коли заробляєте”. Зрозуміло, до цієї групи платників прибуткового податку відносяться особи найманої праці, на роботодавців яких покладається обов’язок стягувати податки із заробітків і перераховувати в державний бюджет. Інші категорії платників сплачують податок за деклараціями. Загалом, шедулярна система має ту перевагу, що дозволяє визначити кількість платників по кожній із окремих груп доходів.

Корпоративний податок - податок на прибуток компаній від комерційних операцій та інших доходів після зменшення валового доходу на величину передбачених законом відрхувань і податкових пільг. Стандартна ставка - 30%, для компаній, прибутки яких не досягають 250 тис. ф. ст., - 19% . [3, с. 12].

Велика Британія - нафтодобувна країна. Для компаній, які добувають нафту і газ у Північному морі, крім загального податку на корпорації, встановлено спеціальні податки: роялті та податок із доходу від видобутку нафти. Роялті (royalty) - податок, сплачуваний підприємствами, які розробляють мінеральні ресурси, оскільки всі права на них у Великій Британії належать державі. За своєю економічною природою роялті є формою ренти з експлуатації природних ресурсів. Для нафтовидобувних компаній роялті становить 12,5% від вартості нафти на місці видобутку та 12,5% від вартості нафти, доставленої на сушу, при цьому прибутковість видобутку до уваги не приймається. Для деяких нафтових і газових родовищ роялті скасовані.

Податок з доходу від видобутку нафти - доповнення до роялті, запроваджений у 1975 р. За ставкою 75% PRT оподатковують дохід від видобутку нафти та газу після відрахування виробничих витрат, роялті, податкових знижок. Податкова знижка на інвестиції складає 135% від їх величини; податкова знижка на нафтовидобуток дорівнює сумі витрат на видобуток 10 млн. тонн із нових родовищ. Подібний порядок оподаткування розрахований на стимулювання розвідки та освоєння нових родовищ.

Економічною базою податку на приріст вартості капіталу є збільшення ринкової вартості активів за період між їх придбанням і продажом [4, с. 125].

Податок на спадщину - різновид податку на багатство, яким у кумулятивній сумі оподатковується все майно небіжчика, залишене на момент смерті з урахуванням вартості дарувань, зроблених в останні сім років життя. Оподаткування дарувань установлене з метою попередити можливе ухилення від податку шляхом розподілу майна між родичами у формі дарунків. При цьому вартість дарувань, одержаних протягом року, не повинна перевищувати 3 тис.ф.ст. Податок на додану вартість був запроваджений у 1973 р. як фіскальна умова членства Великої Британії в Європейському Союзі. Ставки податку: 0, 8, 17,5%. Звільнені від ПДВ земля, поштові, страхові та фінансові послуги, освіта і охорона здоров’я, гральний бізнес і лотереї, професійні спілки, спортивні змагання, твори мистецтва, ритуальні послуги. До товарів з нульовою ставкою відносяться продукти харчування, ліки, книги і журнали, вугілля, газ та електрична енергія, житлове будівництво, дитяча одяга і взуття, золото, цінні папери, транспортні послуги. Ставка 8% поширюється на послуги по постачанню паливом та електроенергією підприємств і організацій некомерційного характеру [4, с. 121].

Перевірки платників ПДВ здійснюються з інтервалом 1-9 років, великих підприємств - щомісяця. Порушення в залежності від обставин караються 30-ти відсотковим або трикратним штрафним відшкодуванням податку, за карний злочин передбачено ув’язнення на строк від шести місяців до семи років.

Основу місцевого оподаткування складає муніципальний податок - податок на майно, що замінив собою в 1993 р. непопулярний суспільний збір подушного типу. Справляється з власників і орендарів нерухомого майна, вартість якого оцінюється один раз у 10 років, та в залежності від кількості членів родини, проживаючих за одною адресою. В кожному з регіонів країни установлені свої норми оподаткування, тому ставки податку значно диференційовані. Муніципалітети мають право встановлювати й інші місцеві податки та збори, для яких немає єдиного переліку. У Великій Британії Міністерство фінансів історично носить назву Казначейства (The Treasury), функції якого полягають в управлінні системою державних фінансів, розробці фінансово-економічної політики.

За рівнем економічного розвитку та фінансового потенціалу Федеративна Республіка Німеччини - найпотужніша країна Європейського Союзу. Для ФРН властива множинна податкова система, що налічує близько 40 окремих податків. У залежності від закріплення за окремими ланками бюджетної системи податки розділяються на п’ять груп: загальні; федеральні; земельні; общинні; церковні.

Одна з особливостей податкової системи ФРН полягає в тому, що по відношенню до окремих податків законодавча ініціатива по їх запровадженню (як за німецьким, так і міжнародним правом Європейського Союзу), бюджетна приналежність одержуваних доходів, організаційно-адміністративний рівень справляння можуть співпадати повністю, співпадати частково, а в окремих випадках навіть не співпадати зовсім.

Виключна увага в ФРН приділяється здійсненню регіональної політики. У ФРН існує інститут податкових консультантів. Вони не числяться працівниками міністерства фінансів, але останнє видає їм ліцензію на право надання платних консультацій платникам податків. Професію консультанта вважають украй необхідною, оскільки німецьке податкове законодавство дуже заплутане [5, с. 34].

Головний функціональний і найбільш масовий структурний підрозділ податкової служби ФРН - податкова інспекція. Чисельність персоналу типової інспекції складає від 100 до 300 працівників у розрахунку один співробітник на 600 платників податків (фізичних осіб). У ФРН на загальнодержавному і окремо на федеральному, регіональному й місцевому рівнях діє розгалужена система, що налічує близько 40 податків. До числа найбільш фіскально важливих із них, що забезпечують 90% податкових надходжень до бюджетів усіх рівнів, належать усього 15 податків.

- Загальні податки: прибутковий податок; корпоративний податок; податок на доходи від капіталу; податок на додану вартість; податок з обороту імпорту.

- За бюджетами федерації, земель і общин закріплені власні податки.

- Федеральні податки: акцизи на нафтопродукти, тютюнові вироби, спиртогорілчані вироби; страховий податок.

- Земельні податки: податок із власників автомобілів; майновий податок; податок із спадщини; акциз на пиво.

- Податки общин: промисловий податок; поземельний податок.

Базою прибуткового податку в ФРН є сукупний дохід фізичної особи, з якого виділені сім груп доходів: від сільського і лісного господарства; від промислової діяльності; від індивідуальної трудової діяльності (роботи не за наймом); від найманої праці; від капіталу; від здачі майна в оренду.

Платники прибуткового податку класифікуються за характером і джерелом одержуваного доходу, то в Німеччині, крім виділення семи груп доходів, традиційно прийнята так звана класова система оподаткування, де в основу класифікації платників на шість класів покладений їх соціально-громадянський статус. Історично така система походить від так званого рангово-класового (станового) податку, що існував у Німеччині в ХІХ ст [6].

Серед податків одним із найбільш фіскально вагомим є податок на додану вартість (ПДВ), який за питомою вагою в дохідній частині бюджету (28%) займає друге місце після прибуткового податку. Нагадаємо, що Німеччина - батьківщина універсального акцизу. Базова ставка податку на додану вартість становить 15%. Пільгова ставка (7%) поширюється на продукти харчування (крім спиртних напоїв, послуг кафе і ресторанів), суспільний транспорт, засоби інформації, твори мистецтва [7].

Своєрідним супутником податку на додану вартість є податок з обороту імпорту, збір якого здійснюють митні органи за ставками ПДВ: 15 і 7%. Крім фіскальної функції (близько 5% загальної суми податкових надходжень), мета даного податку - поставити в однакові конкурентні умови товари, завезені з третіх країн (не членів Європейського Союзу) і звільнені від ПДВ у країнах-експортерах, і аналогічні товари німецького виробництва. База обкладання даним податком - митна вартість імпортованого товару. До податків, у повних сумах закріплених за федеральним бюджетом, належать ряд акцизів.

Об’єкт акцизу на нафтопродукти - кількість реалізованого бензину, дизельного палива, газу. Акциз (з бензину - 1 марка на 1 л) сплачує виробник нафтопродуктів. Даний акциз має суттєве фіскальне значення (близько 9% загальних податкових надходжень). Акциз на тютюнові вироби (біля 3% податкових надходжень) справляється за комбінованою ставкою, що враховує як кількість, так і вартість реалізованої продукції. Податок сплачує виробник. Акциз на алкогольні напої (0,6% податкових надходжень) має характер фіскальної монополії. Вироблений спирт поступає в розпорядження Федерального монопольного відомства, яке реалізує його фірмам-виробникам горілчаних виробів. Податок сплачує виробник продукції, ставка 2550 марок на гектолітр (100 л). Земельний податок стягується поквартально у формі авансових платежів на рівні надходжень за минулий рік. Оклад податку визначають один раз у три роки, при змінах вартості нерухомого майна здійснюється перерахунок [8. С.38-41].

Податок на власність (майно) у Німеччині має давні традиції, бо був запроваджений ще в 1278 р. Сучасна ставка податку становить 1% від вартості майна фізичних осіб та 0,6% - майна промислових компаній і підприємств. Пільга у вигляді пониженої ставки поширюється на майно в сільському та лісовому господарствах. Не оподатковується майно вартістю до 70 тис. марок. При досягненні власником майна віку 60 років пільга підвищується до 100 тис. марок.

Податки на споживання. Відповідно до податкового законодавства ФРН до податків на споживання (акцизів) віднесено оподаткування споживання і/або використання товарів і послуг. У сільському господарстві ФРН діють такі податкові пільги: спрощене визначення прибутку для дрібних господарств; прискорена амортизація на машини, устаткування, будівлі; інвестиційні пільги; спрощене нарахування податку на додаткову вартість, справляння ПДВ за зниженою ставкою 7%; звільнення окремих сільськогосподарських кооперативів від корпоративного та промислового податків, а також податку на майно; запровадження на перші 10 років неоподаткованого мінімуму для прибутку, майна та звільнення від промислового податку кооперативів, що обслуговують фермерів. Крім того, у сільському господарстві діють усі податкові пільги, передбачені для прибуткового оподаткування, та інші пільги, що діють для всієї економіки ФРН. Для цілей оподаткування сільськогосподарські виробники розділені на три групи, для кожної з яких визначений окремий метод підрахунку доходу (прибутку). Митне оподаткування імпорту в ФРН істотно диференційоване по окремих групах товарів. Для сировини і напівфабрикатів, в імпорті яких заінтересована промисловість, мито відсутнє або розмір його незначний. Понижені ставки мита встановлені на ті готові вироби, у виробництві чи комплектуванні яких приймають участь німецькі фірми [8, с. 93].

Сучасна Франція входить до складу “Великої вісімки”, належить до групи високорозвинених держав Заходу. Податкова служба Франції знаходиться в складі Міністерства економіки, фінансів і бюджету, очолюваного міністром-делегатом із бюджету. Адміністрування податків здійснюють Головне податкове управління та Головне управління мита та інших надходжень. Структурно Головне податкове управління складається з п’яти відділів: відділ підготовки законодавства; відділ загального управління податками; відділ розгляду спорів; відділ у справах земель і державного майна; відділ кадрів. Чисельність податкової служби складає близько 80 тис. працівників, зайнятих у 830 податкових і 16 інформаційних центрах.

Про податковий контроль у Франції дають уявлення деякі деталі системи покарань і організації податкових перевірок. Так, за несвоєчасне подання декларації податок стягується в повній сумі з одночасним накладанням штрафу в розмірі 0,75% на місяць. Якщо дохід прихований навмисне з метою ухилення, то штраф складає від 40 до 80% від суми нарахованого податку. В разі регулярного применшення доходів податки стягують у безспірному порядку з рахунків платника. При серйозних порушеннях податкового законодавства передбачається кримінальна відповідальність, аж до тюремного ув’язнення [8, с. 256].

В процесі збору й обробки податкової інформації інтенсивно застосовуються комп’ютеризовані технології. Податковий процес здійснюється за єдиною державною системою бухгалтерського обліку, обов’язковою для всіх категорій платників податків. При цьому допускається спрощений бухгалтерський облік для дрібних фірм.

На початок XXI ст. питома вага податків у ВВП Франції дорівнювала 45,8%, що приблизно на 5 процентних пунктів вище від середньої норми оподаткування у країнах ЄС. Дольова частка окремих податків у ВВП складала: прибутковий податок - 8,1%; податок на прибуток підприємств (компаній, корпорацій) - 2,9%; внески на соціальне страхування - 16,6%; податки на споживання (товари і послуги) - 12,3%; інші податки - 5,9%.

Структуру бюджетних доходів від податкових надходжень, обов’язкових платежів і внесків відображають такі дані (у %): прибутковий податок - 12,2; податок на прибуток корпорацій - 5,2; внески у фонди соціального призначення - 43,3; податок на заробітну плату - 1,8; податок на майно - 4,8; податки на товари і послуги - 29,4; інші податки - 3,3%. Найбільш важлива дохідна стаття державного бюджету Франції - податок на додану вартість запроваджений у 1954 р. на операції виробничого та комерційного характеру. Тридцять років тому в одній із перших публікацій в Україні на тему податку на додану вартість (ПДВ) було відзначено, що цей податок - найновіша, найдосконаліша і, можливо, остаточна форма еволюції універсальних акцизів, за якою майбутнє [8, с.364-367].

Франція належить до найкрупніших у світі виробників вина, виноробство - одна з провідних галузей національної економіки. Акциз на вино знаходиться в межах від 350 до 9060 франків у залежності від гатунку в перерахунку на галон чистого спирту, тобто кращі за якістю вина оподатковуються в десятки разів вищими ставками від ординарних вин. Ставка акцизу на бензин встановлена на рівні 347,42 франків на галон; на цигарки до 2003 р. ставка акцизу складала 58% від ринкової вартості, а в жовтні 2003 р. була підвищена ще на 30%; на олію - 22,5 франків на тонну.

Серед прямих податків у французькій податковій системі домінує прибуткове оподаткування фізичних і юридичних осіб. Прибутковий податок із фізичних осіб забезпечує близько 1/5 доходів державного бюджету. Податок поширюється на сукупність доходів, одержану фізичною особою протягом року з джерел як у самій Франції, так і за кордоном, а саме: заробітну плату, пенсію, ренту, доходи від усіх видів комерційної й некомерційної діяльності, винагороди. Платником даного податку вважають так звану фіскальну одиницю - сім’ю в складі подружжя та осіб, які знаходяться на утриманні. Для самотніх фіскальною одиницею є відповідно сама людина.

Прибутковий податок справляється із осіб, дохід яких перевищує неоподатковуваний мінімум (25610 франків на рік), за шестирозрядною прогресивною шкалою. Мінімальна ставка - 10,52%, максимальна - 47%. Одна з особливостей французького прибуткового оподаткування полягає в системі, так званій, коефіцієнтів. Самотні платники без дітей мають коефіцієнт 1, подружжя без дітей - 2, подружжя з однією дитиною - 2,5, з двома дітьми - 3 і т. д. Податок розраховується в такому порядку: загальну суму доходу ділять на відповідний коефіцієнт, вираховують податок за ставкою, передбаченою для даної рубрики доходів, а одержану суму множать на той самий коефіцієнт. Наприклад, якщо сім’я має коефіцієнт 3 і дохід 300 тис. франків, то визначають податок на 100 тис., і одержаний оклад податку збільшують у три рази. Для деяких категорій платників передбачені податкові пільги. Прибуток, одержаний від операцій з іншим рухомим майном, (крім цінних паперів), оподатковується у випадку, коли сума угоди перевищує 20000 франків. Для витворів мистецтва встановлені дві ставки: 4,5% і 7% - для предметів мистецтва, для виробів із дорогоцінних металів - 7,5%. По суті характер прибуткового оподаткування мають фіскальні збори, об’єктом яких служить фонд оплати праці (ФОП). До них відносяться цільові податки соціального характеру: податок на заробітну плату, податок на розвиток професійної освіти, цільовий збір на професійну підготовку, збір на будівництво житла.

Податок на заробітну плату стягується на основі річного ФОП певного працівника в грошовій і натуральній формах. Встановлена прогресивна шкала оподаткування: при річному обсязі ФОП до 35,9 тис. франків - 4,5%; від 35901 до 71700 фр. - 8,5%; при перевищенні 71,7 тис.франків - 13,5%. Податок на розвиток професійної освіти справляється на базі річного ФОП за ставкою 0,5% і надбавкою 0,1%.

Цільовий збір на професійну підготовку в розмірі 1,2% річного ФОП кожного працівника встановлений із метою фінансування професійної підготовки на всіх приватних підприємствах, де кількість працюючих перевищує 10 осіб. При використанні тимчасової робочої сили ставка збільшується до 2% ФОП. Крім того, справляється додатковий збір, який призначений для професійної підготовки молоді.

Об’єктом оподаткування збором на будівництво житла є той же річний обсяг ФОП, ставка збору - 0,65% ФОП кожного працюючого. Якщо працівників більше 10, роботодавець зобов’язаний приймати участь у фінансуванні житлового будівництва в формі позик або прямих інвестицій.

Податком на прибуток компаній, що в європейських джерелах може також носити назву податку на корпорації або податку на акціонерні товариства, оподатковуються юридичні особи, “діяльність яких приймає форму експлуатації різного роду ресурсів або має характер операцій, пов’язаних із одержанням прибутку”. Оподаткуванню підлягають: нерухоме майно, рухоме майно, права власності. Деякі види майна повністю або частково звільнені від податку. Згідно встановленого обмеження, загальна сума податку на власність і прибуткового податку не повинна перевищувати 85% доходу платника [8, с. 85].

Реєстраційні податки і гербові збори збирають при оформленні прав власності в момент переходу власності від одної особи до іншої. Податок справляється при добровільній або по суду продажі, перепродажі, переуступці майна. Ставки диференційовані в залежності від характеру і вартості угоди: при передачі прав власності на майно - від 13,4 до 15,4%; при передачі долі участі - 1-4,8%; при реєстрації створеної компанії - 1%. В деяких випадках реєстраційний податок справляється за фіксованою ставкою в євро.

Земельним податком на забудовані ділянки оподатковується 50% кадастрової або орендної вартості нерухомості та земельних ділянок, призначених для промислового і комерційного використання. Земельний податок на незабудовані ділянки справляється на основі 80% кадастрової або орендної вартості ділянки під забудову, а також полів, лісів і боліт, які знаходяться в приватній власності. Податок на житло сплачують власники і/або орендарі житлових приміщень. Малозабезпечені повністю або частково звільнюються від даного податку. Ставки земельного податку і податку на житло визначаються кожним органом місцевого самоуправління зокрема, але не можуть перевищувати більше ніж у 2,5 рази середню ставку попереднього року на регіональному або загальнонаціональному рівні .

Прибутковий податок з фізичних осіб резиденти сплачують із усіх видів доходів, одержаних в Італії і за кордоном, нерезиденти - лише з доходів, одержаних в Італії. В залежності від свого походження джерела доходів поділені на п’ять категорій, кожній з яких властиві свої особливості оподаткування: нерухоме майно; капітал; підприємництво; трудові доходи від роботи за наймом і в порядку самостійної зайнятості осіб вільних професій; інші джерела. Під одною назвою по суті справляються п’ять європейських податків.

Податок на нерухоме майно справляється на основі кадастрових оцінок, котрі переглядаються кожні 10 років. Норми оподаткування диференційовані в залежності від характеру експлуатації майна. Так, здані в оренду, належні державі, зайняті під будівництво землі не оподатковуються. Якщо земельна ділянка або будівля не використовуються за призначенням, кадастрова оцінка збільшується за встановленою системою коефіцієнтів. Прибутковий податок на капітал справляється в момент і по місцю одержання доходу. Він поширюється на депозитні рахунки в банках, проценти по позиках, доходи від цінних паперів, лотерейні виграші. Проценти по банківських рахунках оподатковуються за ставкою 25%; по облігаціях, по бонах і кредитних сертифікатах - 12,5%; по іноземних позиках - 30% [9, с 92-93].

Соціальною базою податку на підприємців є представники дрібної буржуазії, що ведуть приватну комерційну діяльність або сімейний бізнес. Тому об’єктом даного податку може бути як дохід, так і прибуток. До п’ятого виду прибуткового податку з фізичних осіб - податку на інші джерела доходів - відноситься оподаткування доходів від спекулятивної перепродажі землі та іншого нерухомого майна; разових продаж витворів мистецтва; від власності, яка знаходиться за кордоном; від винагород за випадкові чи тимчасові послуги. Платниками прибуткового податку з юридичних

осіб, що справляється за ставкою 36%, є промислові підприємства, комерційні організації, фінансово-кредитні установи, в тому числі їх філіали за кордоном. Об'єкт оподаткування - чистий дохід у формі нерозподіленого прибутку.

Податок на додану вартість справляється в Італії за диференційованою шкалою ставок: 2% (пільгова), 9% (основна), 18% і 38% (підвищені), 0,8% (експортна). Пільгова ставка поширюється на продукти харчування першої необхідності, а також газети і журнали, підвищена - на предмети розкоші. Акцизи поширюються на звичайне коло товарів: нафтопродукти, тютюнові вироби, сірники, алкогольні напої, цукор, електроенергію [10, с. 85-88].

Гербовий податок справляється в формі збору при продажу державними установами гербових видів продукції. Тому всі нотаріальні операції оподатковуються гербовим збором. Реєстраційний збір справляється при складанні угоди або реєстраційного акту щодо переходу прав власності в розмірі 0,5 - 0,8%.

Концесійний податок справляється водночас з реєстраційним збором у випадку, коли державний орган дає дозвіл або ліцензію. За рахунок місцевого прибуткового податку формуються доходи місцевих бюджетів, хоч сам податок справляється центральним урядом. Платники даного податку - фізичні та юридичні особи, ставка 16,2%. Доходи від роботи за наймом даному податку не підлягають [11].

Висновки. Отже, розглянувши податкову систему європейських країн, їх реформи та принципи, можна зауважити на те, що у системі оподаткування кожної окремої країни є свої особливості, які можна і потрібно враховувати при проведенні реформування податкової системи України. Адже будувати податкову систему самостійно дуже важко, тому, доцільно використовувати досвід інших країн; детально розглянути реформи, що були проведені, концепції їх проведення та результати цих реформ. Дослідження еволюції податкової системи повинно використовуватись для створення ефективної системи оподаткування, за для запобігання повторення помилок і прорахунків, які вже не раз негативно впливали на економічний розвиток держав.

Список літератури.

1. Литвіцька Н. Ю. Історія виникнення податків [Електронний ресурс] / Н. Ю. Литвіцька // Державне регулювання економікою, 2010. - Режим доступу: http://www.rusnauka.com/4_SWMN_2010/Economics/58421.doc.htm (http://www.rusnauka.com/4_SWMN_2010/Economics/58421.doc.htm)
2. Черник Д.Г. Налоги и налогообложение / Д.Г. Черник, Ю.Д. Шмелев // Юрайт. - 2013. - С. 13.
3. Бабійчук А.Б. Напрямки вдосконалення системи оподаткування в Україні / А.Б. Бабійчук // Фінанси України. - 2006. - № 12 - С. 12.
4. Лучковська С.І. Фінансове право / С.І. Лучковська. - К.: КНТ, 2010. - С. 125.
5. Баранова В.Г. Податкова система / В.Г. Баранова. - Одеса: ОНЕУ, 2014. - С. 34.
6. Василь Кісіль і Партнери. Податкові аспекти ведення бізнесу в Європейському Союзі. - [Електронний ресурс] - Режим доступу до ресурсу: http://cci.dp.ua/tl_files/data/study/FER%28pdf%29/Podatkov%20aspekti%20vedennja%20biznesu%20v%20Jevropejskomu%20Sojuzi.pdf (http://cci.dp.ua/tl_files/data/study/FER%28pdf%29/Podatkov%20aspekti%20vedennja%20biznesu%20v%20Jevropejskomu%20Sojuzi.pdf)
7. Податкова реформа: факти і цифри. - Міністерство фінансів України, - [Електронний ресурс] - Режим доступу до ресурсу: <http://www.minfin.gov.ua/uploads/redactor/files/567055254c68e.pdf>.
8. Ткаченко Н.М. Податкові системи країн світу та України. Облік та звітність: [навчально-методичний посібник] / Н.М. Ткаченко, Т.М. Горова, Н.О. Їльєнко - К.: Алєрта, 2004. - С. 534
9. Андрущенко В.Л. Податкові системи зарубіжних країн / В.Л. Андрущенко, О.Д. Данілов. - К.: Комп'ютер прес, 2014. - С. 126.
10. Манжула А. Етапи розвитку системи державної податкової служби країн / А.Манжула // Підприємство, господарство і право. - 2016. - № 11. - С. 85-88.
11. Асоціація платників податків України [Електронний ресурс] - Режим доступу : http://www.appu.org.ua/main2/shkola_platnyka_podatkiv/vse_pro_podatki/zarybizhnuy_dosvid/Italy.html (http://www.appu.org.ua/main2/shkola_platnyka_podatkiv/vse_pro_podatki/zarybizhnuy_dosvid/Italy.html)

References.

1. Litvits'ka, N. Yu. (2010), "The history of taxes", Derzhavne reguluyannya ekonomikoyu, available at: http://www.rusnauka.com/4_SWMN_2010/Economics/58421.doc.htm (http://www.rusnauka.com/4_SWMN_2010/Economics/58421.doc.htm) (Accessed 20 Dec 2017).
2. Chernik, D. G. and Shmelev, Yu. D. (2013), *Nalogi i nalogooblozhenie* [Taxes and taxation], Yurait, Moscow, Russia.
3. Babiichuk, A. B. (2006), "Areas of improvement of the taxation system in Ukraine", *Finansi Ukraini*, vol. 12, p. 12.
4. Luchkovs'ka, S. I. (2010), *Finansove pravo* [Finance law], KNT, Kyiv, Ukraine.
5. Baranova, V. G. (2014), *Podatkova sistema* [The subatank system], ONEU, Odesa, Ukraine.
6. Kisil', V. (2017), "Tax aspects of doing business in the European Union", available at: http://cci.dp.ua/tl_files/data/study/FER%28pdf%29/Podatkov%20aspekti%20vedennja%20biznesu%20v%20Jevropejskomu%20Sojuzi.pdf (Accessed 20 Dec 2017).
7. Ministry of Finance of Ukraine (2017), "Tax reform: facts and figures", available at: <http://www.minfin.gov.ua/uploads/redactor/files/567055254c68e.pdf> (Accessed 20 Dec 2017).
8. Tkachenko, N.M., Gorova, T.M., and Yl'ienko, N.O. (2004), *Podatkovi sistemi kraїн svitu ta Ukraїni. Oblik ta zvitnist'* [Tax systems of countries of the world and Ukraine. Accounting and reporting]: [navchal'no-metodichnii posibnik], Alerta, Kyiv, Ukraine.
9. Andrushchenko, V. L. and Danilov, O.D. (2014), *Podatkovi sistemi zarubizhnikh kraїн* [Tax systems of foreign countries], Komp'yuter pres, Kyiv, Ukraine.
10. Manzhula, A. (2016), "Stages of development of the system of the state tax service of the countries", *Pidpriemstvo, gospodarstvo i pravo*, vol. 11, pp. 85-88.
11. Asotsiatsiya platnikov podatkiv Ukraїni (2017), available at: http://www.appu.org.ua/main2/shkola_platnyka_podatkiv/vse_pro_podatki/zarybizhnuy_dosvid/Italy.html (Accessed 20 Dec 2017).

Стаття надійшла до редакції 20.12.2017 р.

(<http://www.poligrafua.net/>)

bigmir.net

1513

674

(<http://www.bigmir.net/>)

Врору.

ТОВ "ДКС Центр"